

Глава I

Колоніальні війни у Північній Америці характеризувалися тим, що супротивники, вступаючи в криваве зіткнення один з одним, змушені були долати безліч небезпек, перетинаючи пустелі, що відокремлювали ворогуючі провінції Англії та Франції. На кордоні між цими провінціями тяглися довгі лісові хащі. Відважні колоністи та європейці, що воювали разом із ними, нерідко витрачали цілі місяці на те, щоб подолати бурхливі річки або дикі межигір'я, перш аніж виказати свою військову мужність у більш запеклій боротьбі.

Змагаючись із воїнами тубільців у наполегливості й жертвовності, вони невдовзі навчилися перемагати, так що незабаром у лісах не лишилося жодного прихованого куточка або усамітненої печери, які були б безпечними від уторгнення людей, що підкорилися егоїстичній політиці європейських держав.

Можливо, на всій величезній прикордонній території не знайдеться іншого місця, яке б найкраще свідчило про жорстокість цих війн, аніж область, що простяглася від витоків Гудзону до найближчих гір. Саме тут була головна арена кривавих битв, які зчи-

нялися за панування над колоніями. У цих місцях зводилися форти, які по кілька разів переходили з рук у руки, а цілі армії, нерідко чисельніші за ті, що їх колись присилали сюди метрополії, вдиралися в лісові хащі, звідки знову виходили — змучені та зневірені пережитими невдачами.

На цій арені боротьби, на третьому році війни між Англією та Францією, відбулися події, про які ми й хочемо розповісти.

Нездарність англійських воєначальників, відряджених до Америки, і брак енергії в англійських чиновників повалили Англію з тієї височини, на яку її було піднято талантом і духом попередніх полководців та державних діячів. Вороги перестали боятися Англію, а її слуги втратили рятівну впевненість, яку дає нам самоповага.

Колоністи, звичайно, розділяли з метрополією ці неприємні наслідки, хоча й не були винні в тому, що сталося. Незабаром вони побачили, що армія їхньої дорогої батьківщини, яка досі вважалася непереможною, змушена була тікати від купки французів та індіанців і була врятована від цілковитого знищення лише завдяки витримці й мужності одного вірджинського юнака, слава про якого поширилася до крайніх рубежів християнського світу¹.

У цей час з'явилася нова небезпека, і налякані колоністи в кожному пориві вітру почали вчувати завивання індіанців, про нещадну жорстокість яких ходили легенди. Словом, небезпека, яка розглядалася крізь збільшувальне скло страху, позбавляла людей будь-якої здатності мислити й робила їх рабами принизливих пристрастей. Навіть найбільш хоробрі та

¹ Уславленого потім як героя незалежності — Вашингтона.

самовпевнені вважали кінець війни сумнівним; із дня на день зростала кількість тих, хто вже бачив, як усі володіння англійської корони в Америці будуть завойовані її християнськими ворогами або спустошені їхніми лютими союзниками.

Тому, коли до форту, розташованого на південному краю області, яка лежить між Гудзоном та сусідніми озерами, надійшла звістка, що Монкальм¹ іде з армією вгору Чамплепом, то її було прийнято швидше з боягузливою готовністю до миру, ніж зі сміливою радістю воїна, який дізнався, що ворог шукає зустрічі з ним.

Цю звістку одного літнього дня приніс індіанський скорохід разом із вимогою Мунро, коменданта двох укріплень на берегах Святого Озера, надати йому підкріплення.

Вірнопіддані британської корони назвали одне із цих лісових укріплень Вільям-Генрі, а інше Едвард — за іменами двох улюблених принців царського дому.

Першим керував згаданий шотландський ветеран. Гарнізон цього укріплення складався з одного полку регулярних військ і купки тубільців — кількості надто незначної, щоб протистояти тій страшній силі, яку вів за собою Монкальм.

Фортом Едвард, який налічував понад п'ять тисяч чоловік, командував генерал Вебб, якому підпорядковувалися королівські війська північних провінцій. Якби цей офіцер зібрав разом усі підпорядковані йому війська, то міг би протистояти супротивнику, котрий, до речі, мав удвічі менше солдатів. Однак, занепавши духом через невдачі, як начальники, так і нижчі чини воліли очікувати супротивника в шанцях замість

¹ Французький ватажок.

того, щоб затримати його наступ. Дуже скоро в таборі поширилася чутка про те, що півтори тисячі людей прямують до форту Вільям-Генрі. Втім, ця чутка швидко стала очевидною...

Одного дня на світанку глибокий сон солдатів був перерваний барабанним боєм — і весь табір англійців умить заворушився. Тим часом, як добре навчені регулярні найманці гордо займали позиції на правому фланзі, менш досвідчені колоністи тіснилися ближче до лівого.

Коли все військо до останнього солдата зникло в хащах, у таборі розпочалося приготування до від'їзду. Перед великим баракком стояли вартові з тих військ, яких в армії знали як охорону англійського генерала. Відразу ж приготували упряж із шести коней, два з яких, судячи з сідел, призначалися для жінок, ба більше — жінок певного стану, котрих у цих місцях можна було зустріти надзвичайно рідко.

На третьому коні було сідло й чапрак штаб-офіцера; інші тварини призначалися для багажу та слуг.

На значній відстані від цього маленького гурту зібралось чимало гультяїв, які витріщалися на багату кінську зброю та й на самих благородних тварин. Серед присутніх був чоловік, який вирізнявся своїми манерами й поставою, він не здавався ані гулящим, ані нетямущим.

Статура цієї визначної особистості здавалася надзвичайно негарною, хоча назвати її потворною було несправедливо. Коли цей чоловік стояв, він був вищим за тих, хто перебував поруч; коли він сидів, то здавався людиною звичайного зросту. Його голова була завеликою, плечі завузькими; довгі руки, ніби батоги, висіли вздовж тіла, хоча кисті рук здавалися майже витонченими. Його худі ноги і стегна досягали

рідкісної довжини й укупі зі страшенно товстими колінами підкреслювали неоковирність статури.

Строкатий костюм поганого смаку ще гостріше відтіняв природну незграбність цієї людини. Камзол небесно-блакитного кольору з широкими короткими фалдами та низьким коміром викликав глузливі погляди. Китайкові панталони, які обтягували його ноги, доходили до колін і були підв'язані великими білими бантами. Димчасті вовняні панчохи та черевики, на одному з яких дзенькала острога, довершували вбрання цієї дивної персони. З великої кишені його шовкового, гаптованого сріблом жилета стирчав інструмент, що, враховуючи військову обстановку, можна було помилково прийняти за якусь невідому військову зброю.

Змальований нами чоловік врізався у натовп слуг, які очікували на генерала Вебба, та зовсім не соромлячись почав висловлювати свою думку про коней, що тут стояли.

— Гадаю, — впевнено вимовив він, — що ця тварина нетутешньої породи, а з далеких країв, може, навіть із того маленького острова по той бік моря.

Голос його вражав своєю м'якістю та милозвучністю, так само як його статура своїми незвичайними пропорціями.

— Заявляю без вихваляння: я можу сміливо розмірковувати про такі речі. Адже я побував у обох гаванях — у тій, що розташована в гирлі Темзи та названа на ім'я столиці старої Англії, і в тій, яку називають Нью-Гейвен¹. Але такого коня мені ніколи не доводилося бачити. Як там сказано у Святому Письмі? «Він скаче по долині та радіє своїй силі; він

¹ Нова гавань (англ.).

*Ункас почав кружляти в танці,
й один по одному до нього приєднувалися воїни...*

*Ніби поранений лев, скочив молодий могоканин
і одним ударом збив із ніг убивцю...*